

მცირე ბიზნესი, მისი განვითარების პანდემიები და როლი ქვეყნის მშპ-ს შექმნაში

ომარ გოცაძე
სტუ პროფესორი

რეზიუმე

საქართველოს მშპ-ის შექმნაში მცირე ბიზნესის როლი მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებთან შედარებით ძალზე მცირეა და მხოლოდ 9-10%-ს შეადგენს. მისი განვითარების იმედისმოცემი ფაქტორია მოსახლეობის ამ საქმით დაინტერესება და დიდი სურვილი ჰქონდეთ საკუთარი სანარმო. მცირე ბიზნესის განვითარების ნელი ტემპი და ძირითადი ხელისშეშლელი პირობა კი, მათი არაპროფესიონალიზმი, კერძო სექტორში მუშაობის გამოუცდელობა და არასრულყოფილი საკანონმდებლო ბაზაა, რის გასაუმჯობესებლადც საქართველოს ხელისუფლებას მცირე ბიზნესის მიმართ, შემდგომშიც მოუწევს შემხვედრი ნაბიჯების გადადგმა შეღავათებთან დაკავშირებით.

RESUME

The share of small business in creating the gross domestic product (GDP) of Georgia is relatively small in comparison with the developed countries and it is only 9%-10%. The promising factor of its development is the great desire of Georgian population to have their own enterprises. The slow pace of business development and the main obstructive conditions are their unprofessionalism, inexperience in working in private sector and incomplete legislative base. For its improvement the Georgian government should take reciprocal steps, specifically it should introduce even more tax privileges for small business.

მცირე ბიზნესი, რომ ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების სერიოზული ბერკეტია, ეს იმდენად ჭეშმარიტია, რომ ამაზე აღარ დავობენ. ისიც ფაქტია, რომ ქვეყნის ეკონომიკის ხერხემალი მსხვილი კორპორაციებია, ხოლო კუნთები მცირე ფირმები, რომელსაც მოძრაობაში მოჰყავს დიდი ბიზნესი, რის გარეშეც ქვეყნის ეკონომიკის აღორძინება წარმოუდგენელია. მცირე ბიზნესის განვითარება, მსოფლიოს მონინავე ქვეყნებშიდაც კი. მხოლოდ მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრიდან დაიწყო. რაც შეეხება საქართველოს, იგი ერთ-ერთი უძველესი ქვეყანაა, სადაც მცირე მეწარმეობის საწყისები, ხელოსნობის სახით უძველესი დროიდან ჩაისახა, ხოლო რეგულარულად დამკვიდრდა და ფართო მასშტაბები მიიღო, საგარეო ვაჭრობის განვითარების შემდეგ. როცა ქართველი ვაჭრები უცხოელი მეკობრეების თავდასხმის რისკის ფასად ბიზანტიაში, ახლო აღმოსავლეთის ქვეყნებში, ინდოეთსა და ჩინეთში თავიანთი საქონლის რეალიზაციას ეწეოდნენ. ამ

საქმიანობამ, ანუ მცირე ბიზნესის განვითარებამ, როგორც ჩვენთან, ასევე პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში, პროფესიონალური ხასიათი, მხოლოდ საბჭოთა კავშირის დაშლისა და, დამოუკიდებელი ქვეყნების საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის შემდეგ, მეოცე საუკუნის 90-იანი წლების მეორე ნახევარში მიიღო და, თანდათანობით განვითარდა.

საქართველოს ეკონომიკის განვითარება და გაჯანსაღება, დიდადაა დამოკიდებული მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებასა და მისი წილის გაზრდაზე ქვეყნის მთლიან შიდა პროდუქტის შექმნაში. ასაკოვებლათაოდ ცნობილია, რომ ყველა განვითარებულ ქვეყანაში, მცირე ბიზნესი წარმოადგენს თანამედროვე საბაზრო ინფრასტრუქტურის საფუძველს. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში მის წილად საქონლისა და მომსახურების საერთო მოცულობის 50-70%-მოდის, რაც მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს, როგორც ადგილობრივ, ასევე ქვეყნისა და მთლიანად მსოფლიო ეკონომიკური განვითარების ტემპებს. სამწუხაროდ, ჩვენთან მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების ტემპები ისე მცირეა, რომ მათი წვლილი ქვეყნის მთლიანი შიდა პროდუქტის შექმნაში საშუალოდ მხოლოდ 9-10%-ის ფარგლებშია. დასანანია, რომ წლების მიხედვით უფრო დაზუსტებული მონაცემები, მცირე და საშუალო ბიზნესის მონაწილეობაზე ქვეყნის მშპ-ის შექმნაში სტატისტიკურ სამსახურს არ გააჩნია. მცირე და საშუალო ბიზნესის ცივილურად ფუნქციონირება უზრუნველყოფს და აბალანსებს საქონელსა და მომსახურებაზე მოთხოვნისა და მიწოდების მექანიზმს. კონკურენციის განვითარება ქმნის ხელსაყრელ პირობებს ქვეყნის შრომისუნარიანი მოსახლეობის ენერგიისა და შრომისმოყვარეობის, ცოდნისა და უნარის სრულად გამოყენების სტიმულებს, რაც ქვეყნის ეკონომიური განვითარების კარგი საწინდარია. ეს ყველაფერი საშუალებას გვაძლევს ამოქმედდეს ადამიანური ფაქტორი და, შეიქმნას ფართო შესაძლებლობა წარმოების ძირითადი ფაქტორების სრულყოფილად გამოყენებისათვის. საქართველოს რესპუბლიკაში მცირე სამეწარმეო საქმიანობის განვითარებისა და ხელშეწყობის ღონისძიებათა შესახებ, 1993წ. 6 აგვისტოს საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტმა მიიღო #613 დადგენილება. აღნიშნული დადგენილება საფუძვლად დაედო ქვეყანაში მცირე და საშუალო ბიზნესის აღორძინებასა და სახელმწიფოს მხრიდან მისი ხელისშეწყობის საქმეს. საქართველოს მთავრობის მიერ მნიშვნელოვანი ღონისძიებები ხორციელდება მცირე და საშუალო

ბიზნესის ხელისშეწყობისა და მისი განვითარებისათვის. ხფორმირებულია მცირე მენარმეობის სახელმწიფო მხარდაჭერისა და განვითარების ინსტიტუტი. ფუნქციონირებენ სასწავლო ცენტრები, საკონსულტაციო და ლიზინგური ფირმები. ხდება შესაბამისი არასახელმწიფოებრივი ინფრასტრუქტურის აღორძინება, მათ შორის საერთაშორისო პროექტების მხარდაჭერითა და თანადგომით. მცირე მენარმეობის განვითარება უშუალო ზემოქმედებას ახდენს ბაზარზე და საბაზრო ურთიერთობის აღორძინებაზე. აქ ძალზე მნიშვნელოვანია თითოეულ პიროვნებას ჰქონდეს არჩევანის შესაძლებლობა - იყოს დაქირავებული მუშაკი, თუ მენარმე. მცირე ბიზნესი სრული სიცხადით ავლენს თავის უპირატესობას მსხვილ საწარმოებთან შედარებით. იგი სწრაფად ეგუება სპეციფიკურ კლიენტურას და ხარისხის ტრადიციულ სტანდარტებს. აქვს უნარი შექმნას ორგანიზაციის, წარმოების, ფინანსირებისა და გასაღების ახალი ფორმები. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი მობილურობა, ეფექტურად დააკმაყოფილოს მსხვილ საწარმოთა სპეციალიზირებული მოთხოვნები. საქართველოს მთავრობის მიერ ბოლო პერიოდში განხორციელებული ღონისძიებებიდან ყველაზე მნიშვნელოვანი, ახლახან მათთვის დაწესებული შეღავათების გავრცელების არეალის გაფართოება და გადასახადის შემცირება იყო. თუ ადრე შეღავათები ვრცელდებოდა და დამატებითი ღირებულების გადასახადიდან თავისუფლდებოდა მცირე ბიზნესი, რომელის წლიური ბრუნვა 100000 ლარს, ხოლო გადასახადი მთლიანისაბრუნავი თანხიდან 5%-ს შეადგენდა, ახალი დადგენილებით ეს შეღავათები 500000 ლარამდე ბრუნვის მქონე საწარმოებზეც გავრცელდა, ხოლო გადასახადი

ბრუნვის მთლიანი თანხიდან 1%-მდე შემცირდა. Eრაც მთავარი და მისასაღმებელია, მთავრობის ამ გადაწყვეტილებით წარსულს ჩაბარდა, გამარტივდა და ერთ დოკუმენტში მოექცა ის ბიუროკრატიული ბაკხანალია, რაც საგადასახადო სამსახურთან ურთიერთობას ეხებოდა. ამ ტიპის ბიზნესისათვის ეს შეღავათი ფრიად საგრძნობი და სტიმულის მიმცემია, რომელიც თავის ეფექტს უახლოეს მომავალში აუცილებლად აჩვენებს დასასიკეთოდ წაადგება, როგორც ქვეყნის ეკონომიკის ამაღლებას, ასევე მასში მცირე ბიზნესის წილის გაზრდას. ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ მცირე მენარმეების მიმართ მთავრობის მიერ გადადგმული ეს სასიკეთო ნაბიჯი, სამწუხაროდ დაგვიანებულია, რადგან, ამ ტიპის ბიზნესის განვითარებისათვის ბევრად აჯობებდა, ეს ღონისძიება თავიდან, ე.ი. ბიზნესის დაწყებისთანავე განხორციელებულიყო. ვინაიდან ყველაზე მეტი დაბრკოლება და წინააღმდეგობები ბიზნესს, დაწყების პირველსავე ეტაპზეა ხვდება, რომელიც დამწყები ბიზნესმენისათვის ძნელადგადასაღებაა, ვიდრე ბიზნესის განვითარების შემდგომ სტადიაზე. ამიტომაც, ბიზნესმენებისათვის სახელმწიფოს მიერ შეღავათები და ხელისშეწყობა საწყის ეტაპზე ბევრად ჯობს, ვიდრე შემდგომ. თუმცა, ახლად დამწყებ ბიზნესმენებისათვის ეს ღონისძიება დიდი შეღავათია და ბევრად წაადგება წამოწყებულ საქმეს. ამასთან ბევრად უფრო დიდი ეკონომიკური ეფექტის მომცემი იქნება, მათ წინამორბედ იმ ბიზნესმენებთან შედარებით, რომლებსაც ეს შეღავათი საწყის ეტაპზე არ მიუღიათ. ქვეყანაში მცირე ბიზნესის როლსა და პოპულარობაზე მისი რაოდენობის ზრდაც მეტყველებს, რაც ნათლად ჩანს #1 ცხრილში, სადაც მოცემულია 2007-2017წწ. ქვეყნა-

ცხრილი#1

რეგისტრირებული ეკონომიკური სუბიექტების რაოდენობა რეგიონების მიხედვით - ნაზარდი ჯამი (2018 წ. 1 აპრილის მდგომარეობით)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
საქართველო - სულ	326609	365692	403890	439660	475208	501255	536854	573853	598654	635352	679626
მათ შორის:											
ქ. თბილისი	149926	167273	182992	196763	211727	223680	239223	254031	263612	277646	296609
აფხაზეთისა.რ. ¹⁾	182	311	482	468	375	330	278	230	185	167	166
აჭარისა.რ.	24649	27847	30707	34620	37527	39689	42954	46512	50203	54122	58726
გურია	7816	8726	9885	10803	11755	12401	13294	14334	14630	15529	16540
იმერეთი	41537	47034	52944	59022	64952	69035	74168	79861	82675	87457	93520
კახეთი	20560	22344	24004	26443	28523	30187	32444	34090	36388	39815	42268
მცხეთა-მთიანეთი	6901	7410	8036	8528	8957	9389	9998	10680	10889	11711	12595
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	2359	2623	2996	3351	3662	3863	4077	4422	4720	5277	5737
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	24288	27686	31192	34138	37719	39725	42704	46053	47904	50326	53155
სამცხე-ჯავახეთი	9213	10297	11358	12233	13193	13703	14648	15717	17146	18355	20240
ქვემოქართლი	25213	27996	30812	33041	35370	36877	39162	42059	43917	46789	49963
შიდაქართლი	13965	16145	18482	20250	21448	22376	23904	25864	26385	28158	30107

¹⁾რეგისტრირებული ქ.თბილისში

ში რეგისტრირებულ სუბიექტთა რაოდენობის სტატისტიკური მაჩვენებელი.

ცხრილიდან ნათლად ნათლად ჩანს, რომ ქვეყანაში მცირე და საშუალო ბიზნესისადმი მოქალაქეთა დაინტერესება საკმაოდ დიდია, რადგან ყოველწლიურად ახალ საწარმოთა რეგისტრაცია დაახლოებით 25-დან 40-ათასამდე მერყეობს, მაგრამ ამათგან, ფაქტობრივად მუშაობას საკმაოდ მცირე ნაწილი აგრძელებს. სამწუხაროდ ცხრილში შეტანილი მონაცემები არ იძლევა საშუალებას, რათა კონკრეტულად ცალკე გამოვყოთ ყოველწლიურად ახლადრეგისტრირებული საწარმოებიდან, რამდენი იწყებს მუშაობას რეგისტრაციისთანავე და, რამდენ ხანში წყვეტს ფუნქციონირებას. ამერიკის შეერთებულ შტატებშიდაც კი, სადაც ყოველწლიურად 600 ათასამდე საწარმო იხსნება, ამათგან 1,5 წელიწადს მხოლოდ ნახევარი თუ აღწევს, დანარჩენი კი მოქმედებას ადრევე წყვეტენ. 5-დან 10-წლამდე მუშაობის პერიოდს, რეგისტრირებულ საწარმოთა მხოლოდ 20% თუ აღწევს. ამ ფონზე საინტერესოა საქართველოში რეგისტრირებულ და მოქმედ საწარმოთა თანაფარდობის ანალიზი, რაც დიდი იმედმომცემი არაა და, მიგვანიშნებს, რომ ამ სფეროში ჯერ კიდევ ყველაფერი რიგზე არ არის. **თუ ძველი სტანდარტით, მცირე ზომის** საწარმოებს მიეკუთვნებოდა ყველა ორგანიზაციულ სამართლებრივი ფორმის საწარმო, რომელშიც დასაქმებულია საშუალო წლიური რაოდენობა, არ აღემატებოდა 20 დასაქმებულს და საშუალო წლიური ბრუნვის მოცულობა 0,5 მილიონ ლარს.

საშუალო ზომის საწარმოს შესაბამისად განეკუთვნებოდა ის საწარმოები, სადაც დასაქმებულია

რაოდენობა 20-დან 100 კაცით, ხოლო ბრუნვა 0,5 მილიონიდან 1,5 მილიონ ლარამდე განისაზღვრებოდა.

მსხვილს კი ის საწარმოები წარმოადგენდა, სადაც დასაქმებულია საშუალოწლიური რაოდენობა აღემატებოდა 100 კაცს, ხოლო საშუალოწლიური ბრუნვა 1,5 მილიონ ლარს. აღნიშნული სტანდარტის მიხედვით 1,5 მილიონი ლარი ფაქტობრივად არ შეესაბამებოდა მსხვილი ბიზნესის მასშტაბებს, რაც ქვეყნის ეკონომიკაში მის პროცენტულ მაჩვენებელს თვალშისაცემად ზრდიდა და, რეალობას არ შეესაბამებოდა. ეს იყო ძირითადი მიზეზი, რომ 2017 წლიდან საქართველოში ევროკავშირის რეკომენდაციების თანახმად საწარმოთა ზომის ახალი სტანდარტი ამოქმედებულიყო. რომლის მიხედვით მოხდა საწარმოთა შედარებით გამსხვილება და, მათი რეალურ მდგომარეობასთან შესაბამისობაში მოყვანა. **ახალი სტანდარტის მიხედვით, მცირე ზომის** საწარმოს განეკუთვნებოდა ყველა ის საწარმოები სადაც დასაქმებულია საშუალოწლიური რაოდენობა არ აღემატება 50 დასაქმებულს, ხოლო საშუალოწლიური ბრუნვა 12 მილიონლარს.

საშუალო ზომის საწარმოს სადაც დასაქმებულია საშუალოწლიური რაოდენობა მერყეობს 50-დან 250 კაცამდე, ხოლო საშუალოწლიური ბრუნვა 12 მილიონიდან 60 მილიონ ლარამდე.

მსხვილ საწარმოს კი ისეთი საწარმოები, სადაც დასაქმებულია საშუალოწლიური რაოდენობა აღემატება 249 კაცს, ხოლო საშუალოწლიური ბრუნვა 60 მილიონ ლარს.

როგორც საწარმოთა დაყოფის ახალი სტანდარტი გვიჩვენებს, ზომების მიხედვით საწარმოებში

ცხრილი #2

ბიზნეს სექტორში მოქმედ საწარმოთა რაოდენობა საწარმოთა ძველი და ახალი ზომის მიხედვით, 2004-2017 წლებში

წელი	საწარმოთა რაოდენობა ახალი მეთოდოლოგიით (ერთეული)				საწარმოთა რაოდენობა ძველი მეთოდოლოგიით (ერთეული)		
	სულ	მსხვილი	საშუალო	მცირე	მსხვილი	საშუალო	მცირე
2004	27338				779	2032	24527
2005	34934				1074	2724	31136
2006	33513				1295	2811	29407
2007	33273				1511	2840	28922
2008	33122				1561	2970	28591
2009	38163				2004	3847	32312
2010	42549				1772	3725	37052
2011	57570				3186	6214	48170
2012	54674				3488	5704	45482
2013	59028				3534	5414	50080
2014	70760	268	1450	69042	3950	6170	60640
2015	90403	293	1603	88507	4224	7193	78986
2016	97961	333	1677	95951	4852	6769	86340
2017*	100565	366	1683	98516	4625	6922	89018

საშუალონლიურ დასაქმებულთა რაოდენობა 2,5-ჯერ არის გაზრდილი, საშუალო წლიური ბრუნვა კი მცირე საწარმოსათვის 24-ჯერ, საშუალო საწარმოსათვის 40-ჯერ, მსხვილ საწარმოსათვის კი განუსაზღვრელად.

#2 ცხრილში შეტანილია, როგორც ძველი ასევე ახალი მეთოდოლოგიით გაანგარიშებული საწარმოთა რაოდენობა. (სტატისტიკური მონაცემების თანახმად, ცხრილში ახალი მეთოდოლოგიის მიხედვით მხოლოდ 2014–17 წწ. საწარმოებია ნაჩვენები)

ცხრილში შეტანილი მონაცემების ანალიზი ცხადყოფს, რომ ქვეყანაში რეგისტრირებული საწარმოთა განმხოლოდ 10-15% ფუნქციონირებს. მაგ. 2007 წ. საქართველოში რეგისტრირებული იყო 326609 ეკონომიკური სუბიექტი, მაგრამ აქედან მოქმედებდა მხოლოდ 33273 საწარმო, რაც რეგისტრირებულ საწარმოთა მხოლოდ 10,2%-ს შეადგენს. 2011 წ. რეგისტრირებული იყო 475208 საწარმო, მაგრამ მოქმედებდა მხოლოდ 57570 ანუ რეგისტრირებულ საწარმოთა მხოლოდ 12,1%. 2015 წ. რეგისტრირებული იყო 598654 საწარმო, აქედან ფუნქციონირებდა 90403 ანუ რეგისტრირებულ საწარმოთა 15%. 2017 წელს რეგისტრირებული იყო 679626 საწარმო, აქედან მოქმედებდა 100565 საწარმო, ანუ რეგისტრირებულ საწარმოთა 14,8%. მომქმედ საწარმოთა ანალიზი სახარბიელო არაა, მაგრამ ზრდის დინამიკა 2015 წლამდე, მართალია მცირედ, მაგრამ მაინც შეიმჩნევა. 2015 წ-დან 2017 წლამდე მდგომარეობა სტაბილურია, თუმცა დევლობაში არ მივიღებთ 2017 წ. იმ მცირე, ფაქტობრივად შეუმჩნეველ 0,2%-იან კლებას, რაც იმდენად უმნიშვნელოა, რომ ქვეყნის ეკონომიკაზე ვერავითარ გავლენას ვერ მოახდენს. ამასთან საგულისხმოა, რომ საწარმოთა ზრდის დინამიკისათვის ეს მაჩვენებელი საკმაოდ არასახარბიელოა. დარწმუნებული ვარ, უახლოეს

2-3 წელიწადში მცირე ბიზნესის მიმართ მთავრობის მიერ ახლადგავრცელებული ფართო შეღავათები, თავის დადებით შედეგს აუცილებლად გამოიღებს და მომქმედ საწარმოთა რიცხვი მკვეთრად გაიზრდება. რაც ხელს შეუწყობს ქვეყნის ეკონომიკის ზრდას, ქვეყანაში უმუშევართა დასაქმებას და უმუშევრობის დონის შემცირებას, პროდუქციითა და მომსახურებით ბაზრის გაჯერებას და ხალხის კეთილდღეობის კვეთრად ამაღლებას.

ქვეყანაში რეგისტრირებულ საწარმოებთან შედარებით მომქმედ საწარმოთა ასეთი მცირე რაოდენობა გვიჩვენებს, რომ ქვეყნის მოსახლეობა ჯერ კიდევ არ არის მზად საბაზრო ეკონომიკის პირობებში კერძო ბიზნესსტრუქტურებში მუშაობისათვის. დარეგისტრირებულ საწარმოთა საკმაოდ დიდი მაჩვენებელი მიგვანიშნებს, რომ ქვეყანაში კერძო საწარმოს შექმნის მსურველები ბევრია, მაგრამ ბიზნესის საწარმოებად მართო ჰობი და სურვილი საკმარისი ნამდვილად არ არის. როგორც ჩანს, მათ გამოცდილება და უნარ-ჩვევები, ხელს არ უწყობს აამუშაონ საწარმო და მიიღონ მოგება. ფაქტია, რომ მათი უმრავლესობა ამისათვის, მზად არ არის და, სამწუხაროდ ეს უმრავლესობა, კერძო ბიზნესის მსურველთა 85-90%-ს შეადგენს.

როგორც ცხრილიდან ჩანს 2018 წლის 1 სექტემბრისათვის ქვეყანაში რეგისტრირებულია 709729 საწარმო. აქედან სახელმწიფო სექტორში რეგისტრირებულია 6131 საწარმო, მუნიციპალიტეტებში 1833, ხოლო სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული საწარმოთა სხვა ტიპები 2737. ანუ სახელმწიფო სექტორში სულ რეგისტრირებულია 10701 საწარმო, ანუ მთელი რეგისტრირებული საწარმოთა მხოლოდ 1,51%. რაც საკმაოდ მცირეა და, კერძო საწარმოთა უპირატესობაზე მიგვანიშნებს.

ახლა მომქმედი საწარმოებიც ვნახოთ. ქვეყანა-

ცხრილი N3

საკუთრების ფორმების მიხედვით დაყოფილი საწარმოები 2018 წ. 1 სექტემბრის მდგომარეობით

საკუთრების ფორმა	სუბიექტთა რაოდენობა	აქტიური	%
სულ	709729	184660	100
კერძო პირები*	691402	177675	97.4
კერძო პირი-საქართველოს მოქალაქე	657393	169040	92.6
უცხოელი კერძო პირი	34009	8635	4.8
კერძო შერეული**	7626	2762	1.1
სახელმწიფო***	6131	2876	0.9
მუნიციპალიტეტი	1833	623	0.3
საკუთრების სხვა ტიპი	2737	724	0.3

კერძო პირი - ეკონომიკური სუბიექტი, რომლის საწესდებო კაპიტალის 50 პროცენტზე მეტი კერძო პირის საკუთრებაშია;

**კერძო შერეული - ეკონომიკური სუბიექტის საწესდებო კაპიტალში საქართველოს მოქალაქისა და უცხოელი კერძო პირის წილობრივი მონაწილეობა.

*სახელმწიფო - ეკონომიკური სუბიექტი, რომლის საწესდებო კაპიტალის 50 პროცენტზე მეტი სახელმწიფო საკუთრებაშია.

ბიზნეს სექტორის ძირითადი მაჩვენებლები

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ბრუნვა, მლნ.ლარი	17544.4	19650.7	20302.2	24400.7	36726.2	42048	44327.9	50064.7	56984.8	64081.8	71740.1
გამოშვებული პროდუქცია, მლნ.ლარი	9645.4	10248.4	11003.1	13303.7	19239.9	23096	23553.6	26068.6	29993.9	34156.9	38206.8
დამატებული ღირებულება, მლნ.ლარი	4541.8	5162.6	5464.1	6703.2	9253.7	11190.7	12139.1	12849.4	14761	16772.4	19036.3
შუალედური მოხმარება, მლნ.ლარი	5103.7	5085.8	5539	6600.5	9986.3	11905.3	11414.5	13219.2	15232.9	17384.5	19170.5
ფიქსირებულიაქტივები, მლნ.ლარი	7935.9	9257.1	12025.8	13386.1	15538.7	18625.8	20346.4	23183.8	24829.9	28195.1	34880.5
დასაქმებულთა რაოდენობა, კაცი	361209	349250	387463	397806	503236	534397	550885	592147	626739	666790	708165
დასაქმებულთა საშუალო თვიური შრომის ანაზღაურება, ლარი	381.6	519.8	538.1	592.7	622.6	714.3	760.1	800.5	896.8	938.3	1019.7

ში სულ რეგისტრირებულია 184660 მომქმედი სანარმო. აქედან სახელმწიფო საკუთრებაშია 2876, მუნიციპალურში 623, ხოლო საკუთრების სხვა ტიპის 724 სანარმო, ანუ სულ 4223 სანარმო, რაც მთელი მომქმედი სანარმოთა მხოლოდ 2,31%-ს შეადგენს და ესეც საკმაოდ დაბალი მაჩვენებელია.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემების მიხედვით, საქართველოში ბოლო 10 წლის მანძილზე კერძო ბიზნესის ზრდა საგრძნობია. თუ 2007წ. კერძო ბიზნესში დასაქმებული იყო 361209 კაცი, 2017 წლისათვის კი ამ მაჩვენებელმა 708165 კაცს მიაღწია, რაც თითქმის 2-ჯერ მეტია წინა მაჩვენებელთან შედარებით. თუ 2007წ. ერთი დასაქმებულის საშუალო თვიური ანაზღაურება 381,6 ლარს შეადგენდა 2017წელს ანაზღაურებამ 1019 ლარს მიაღწია, ანუ თითქმის 3-ჯერ გაიზარდა. რაც განვითარებულ ქვეყნებთან შედარებით უმნიშვნელოა, მაგრამ საქართველოს ეკონომიკის პირობებში, საგრძნობი წინგადადგმული ნაბიჯია. ასევე შესამჩნევია გამოშვებული პროდუქციის ზრდა. თუ 2007წ. იგი 9645,4 მილიონს ანუ 9 მილიარდ 645 მილიონ ლარს შეადგენდა, 2017 წლისათვის მან 38206,8 მილიონ ლარს მიაღწია და 4-ჯერ გაიზარდა, რაც ისეთი სუსტი ეკონომიკის მქონე ქვეყნისათვის როგორც საქართველოა მნიშვნელოვან წინგადადგმულ ნაბიჯად შეიძლება ჩაითვალოს. სამწუხაროდ ეს „მიღწევებიც“ ძირითადად მსხვილი ბიზნესის ხარჯზე მოდის, სადაც მათი წილი 80%-ზე მეტია. ხოლო მცირე და საშუალო ბიზნესი როგორც ზემო აღვნიშნეთ, ჯერჯერობით ძალიან ნელი ტემპით ვითარდება და, თითქმის ერთნაირ პოზიციას ინარჩუნებენ 9-10%-ის ფარგლებში. ეს მონაცემე-

ბი კიდევ ერთხელ ცხადყოფს და ნათლად გვიჩვენებს, რომ სახელმწიფო დღემდე ჯეროვან ყურადღებას არ აქცევდა მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებას. მათი მხრიდან ახლახან გადადგმული ეს სასიკეთო ნაბიჯი მცირე და საშუალო ბიზნესისათვის, ახალი შეღავათების გავრცელებით დაიწყო, რაც იმის მანიშნებელია, რომ ხელისუფლება ბოლოსდაბოლოს მიხვდა, ამ ბიზნესის როლისა და ადგილის მნიშვნელობას ქვეყნის ეკონომიკის, მისი მშპ-ისა და ხალხის კეთილდღეობის ამაღლების საქმეში, რაც უდავოდ მისასალმებელია. იმედია, ხელისუფლება მცირე და საშუალო ბიზნესის მიმართ გამოჩენილ ყურადღებას შუა გზაში არ მიატოვებს და ბოლომდე მხარში დაუდგება მას, რითაც კიდევ უფრო მეტ წვლილს შეიტანს მისი აღორძინების საქმეში.

ლიტერატურა:

1. შურღაია ო. მცირე ბიზნესის საფუძვლები. თბ. 2010წ.
2. ჩიქავა ლ. ინოვაციური ეკონომიკა თბ. 2006წ.
3. როსტიაშვილი თ. მცირე და საშუალო ბიზნესის მართვის სტრატეგია. თბ. 2010წ.
4. ლემონჯავა პ. აბრალავა ა. ეკონომიკის პრინციპები თბ. 2011წ.
5. ანანიძე მ. მცირე და საშუალო ბიზნესის როლი სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების გადაჭრაში. ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“ #3 2017წ.
6. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემები.
7. ბლიაძე მ. თანამედროვე ბიზნესისა და მენეჯმენტის ორგანიზაცია და მართვა. თბ. 2014წ.